

der tidligere har været Hovedsagen til de værende Priser, nu i en langt ringere Grad er tilstede end i Fortiden, da Naturkræfterne havde et større vilkaarligt Epillerum. Men Hovedsagen med Hensyn til den foreliggende Lov er forøvrigt den, at det ikke vil være muligt at gøre nogen fornuftig, sikker Beregning om Fremtiden. Det er ikke muligt hverken for Yder eller Gier at sige: Nu er netop det heldige Tidspunkt kommet for mig til at afløse. Naar vi spørge, hvad Slutninger man da skal gjøre, saa maa man, forsaavidt man overhovedet kan gjøre fornuftige Slutninger, ikke udbringe disse fra enkelte mulige særegne Forhold; men slutte fra det jævnt Rimelige, hvad Erfaring i det Hele og Store lærer, hvad der altsaa er Gjennemsnitsandsynlighed; kun derefter lader der sig opstille en fornuftig Beregning over de Forhold, denne Lov vil tilveiebringe for Statskassen. Rimeligheden er da den, at forskjellige personlige Forhold og Betragtninger ville bevæge Nogle til i det første Aar at afløse, at det Samme vil bevæge Andre til næste Aar, og atter saa fremdeles. Saa ganske jævnt ville aarlig forskjellige, dels Tiendeieere og dels Tiendeydere, forlange Afløsning, og naar dette sker, naar ikke i saa Henseende ganske uberegnelige Omstændigheder faae overvættens Indflydelse, hvilket vel ikke er umuligt, men i højeste Grad usandsynligt, saa vil Følgen af dette Lovforslag saa langt fra blive, at Staten vil nødes til at oversylde Markedet med Obligationer, at det tværtimod vil blive Tilfældet, at Staten vil modtage Mere, end den giver ud, navnlig fordi den selv i stor Udstrækning er Tiendeieer, og derfor paa flere Maader vil modtage Midler ved Afløsningen, som den dels vil bruge til at give ud igjen, dels til at amortisere Obligationer med. Jeg skal endnu henlede Opmærksomheden paa en anden Bestemmelse, som man vil finde i dette Lovforslag, og som ogsaa vil lette Trykket for Stanserne, den nemlig, som angaar den store Del af Betalingen for Kirketienden, som er Afløsning for Tiendeieernes Pligt, idet den efter vort Forslag skal kapitaliseres paa en saadan Maade, at den bliver aldeles fast, idet den efter vort Forslag skal overleveres Kom-

munen som et uafhængeligt Aktiv i et Indskrivningsbrev. Jeg trøster mig med, at det ved en nøie Overveelse med Sandhed kan siges, at det er saa langt fra, at vort Forslag vil berede en Finansminister Banffeligheder, at det snarere kan yde ham Hjælp i hans finansielle Operationer. Jeg kan idetmindste ikke skjonne bedre, og jeg vilde i saa Henseende ønske at høre, om En eller Anden skulde kunne paavise, at der er nogen for Statskassen bedre og lettere Maade at afløse dette Forhold paa, naar man overhovedet vil indlade sig paa Afløsning. Men forsaavidt er jo den ærede Minister enig med mig, at her foreligger et Reformspørgsmaal, som Tiden kræver løst, og et Forhold, om hvilket man kan sige, at Almenvellet maa bringe Staten til at tage sig af dets Ordning. Med disse Bemærkninger, hvorved jeg tror at have vevort alle de væsentlige Punkter, som igaar kom frem mod Lovforslaget, skal jeg slutte for denne Gang.

Th. Nielsen: Den ærede Forslagsstiller, som nu havde Ordet, og som meget udsørligt har imødegaaet, hvad der under Mødet igaar fremkom, har væsentligt sagt ligeoverfor de ærede Medlemmer, som have taget Ordet imod Forslaget, at de, medens de havde kritiseret det meget skarpt, dog ikke paa den anden Side vare fremkomne med Noget, hvorved vi kom Løsningen nærmere, og at de hovedsagelig havde givet Lovforslagets Grundkarakter Ret. Mit Standpunkt er noget forskjelligt fra de Medlemmers, som igaar have havt Ordet, idet jeg nemlig tror, at for de to Tiender, Konge- og Kirketienden, er Afløsning paa det Grundlag, her er givet, aldeles umuligt, og det er det, jeg i det følgende skal tillade mig at udvise. Med Hensyn til Prestetienden tror jeg heller ikke, at dette er Veien, men at noget Andet ialtfald maa gaa forud, inden man kan tiltræde Afløsningen paa dette Grundlag. Den ærede Forslagsstiller for Maribo (Freyeriksen) udtalte sig, da han indbragte Forslaget, om trent saaledes, at Tienden var af statsretlig-historisk Oprindelse; at den derfor ogsaa maatte kunne afløses ved Lov, og at Staten maatte kunne afløse den. Dette er utvivlsom rigtig,